Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2026)0219

Poročilo Komisije o Bosni in Hercegovini za leto 2025

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 17. junija 2026 o poročilu Komisije o Bosni in Hercegovini za leto 2025 (2025/2251(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med Evropskima skupnostma in njunimi državami članicami na eni strani ter Bosno in Hercegovino na drugi strani[1], ki je začel veljati 1. junija 2015,

– ob upoštevanju Splošnega okvirnega sporazuma za mir v Bosni in Hercegovini, ki je bil parafiran 21. novembra 1995 v Daytonu in podpisan v Parizu 14. decembra 1995 (Daytonski mirovni sporazum),

– ob upoštevanju sklepov predsedstva z zasedanja Evropskega sveta v København 21. in 22. junija 1993,

– ob upoštevanju prošnje Bosne in Hercegovine za članstvo v EU, vložene 15. februarja 2016,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 29. maja 2019 o mnenju Komisije o prošnji Bosne in Hercegovine za članstvo v Evropski uniji (COM(2019)0261),

– ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 15. decembra 2022 o podelitvi statusa države kandidatke Bosni in Hercegovini,

– ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 22. marca 2024 in odločitve, da se začnejo pristopna pogajanja z Bosno in Hercegovino,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. septembra 2021 o vzpostavitvi instrumenta za

[1] UL L 164, 30.6.2015, str. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2015/997/oj.

predpristopno pomoč (IPA III)[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1449 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan[3],

– ob upoštevanju izjave z vrha EU-Zahodni Balkan, ki je potekal v Solunu 21. junija 2003,

– ob upoštevanju Zagrebške izjave, sprejete na vrhu EU-Zahodni Balkan 6. maja 2020 v Zagrebu, v kateri so bile ponovno potrjene skupne prednostne naloge, vključno z evropsko perspektivo regije, krepitvijo demokracije, pravne države in temeljnih pravic ter potrebo po vključujočih političnih procesih in vzajemni spravi,

– ob upoštevanju izjave z vrha EU-Zahodni Balkan, sprejete 17. decembra 2025 v Bruslju,

– ob upoštevanju sklepov predsedstva z dne 16. decembra 2025 o širitvi,

– ob upoštevanju berlinskega procesa, ki se je začel 28. avgusta 2014,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 6. oktobra 2020 z naslovom Gospodarski in naložbeni načrt za Zahodni Balkan (COM(2020)0641),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Novi načrt za rast za Zahodni Balkan (COM(2023)0691),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 20. marca 2024 o reformah in pregledih politik pred širitvijo (COM(2024)0146),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 4. novembra 2025 o širitveni politiki EU za leto 2025 (COM(2025)0690) in priloženega delovnega dokumenta služb Komisije, ki vsebuje poročilo o Bosni in Hercegovini za leto 2025 (SWD(2025)0751),

– ob upoštevanju pregleda in ocene Komisije z dne 2. junija 2025, ki se osredotočata na program gospodarskih reform Bosne in Hercegovine, ter skupnih sklepov ekonomskega in finančnega dialoga z regionalnimi partnerji z dne 13. maja 2025,

– ob upoštevanju petega Stabilizacijsko-pridružitvenega sveta EU-Bosna in Hercegovina z dne 19. julija 2023 in osme seje stabilizacijsko-pridružitvenega odbora EU-Bosna in Hercegovina z dne 11. septembra 2025,

---

[2] UL L 330, 20.9.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.

[3] UL L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– ob upoštevanju izidov sedmega in osmega srečanja stabilizacijsko-pridružitvenega parlamentarnega odbora EU-Bosna in Hercegovina, ki sta potekali 17. in 18. septembra 2025 oziroma 11. in 12. marca 2026,

– ob upoštevanju strokovnega poročila z dne 5. decembra 2019 o problematiki pravne države v Bosni in Hercegovini,

– ob upoštevanju 67. in 68. poročila visokega predstavnika za izvajanje mirovnega sporazuma o Bosni in Hercegovini generalnemu sekretarju OZN z dne 6. maja 2025 in 31. oktobra 2025,

– ob upoštevanju resolucije varnostnega sveta OZN 2795 (2025) z dne 31. oktobra 2025, s katero je bil mandat sil EU v Bosni in Hercegovini (EUFOR) podaljšan do 31. oktobra 2026,

– ob upoštevanju resolucije generalne skupščine OZN 78/282 z dne 23. maja 2024, s katero je razglasila 11. julij za Mednarodni dan spomina na genocid v Srebrenici leta 1995,

– ob upoštevanju ustave Bosne in Hercegovine,

– ob upoštevanju členov 21 in 22 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah,

– ob upoštevanju resolucij Unesca o pravici do izobraževanja v maternem jeziku,

– ob upoštevanju priporočila Evropskega parlamenta z dne 17. januarja 2024 Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o vlogi preventivne diplomacije pri reševanju zamrznjenih konfliktov po svetu – zamujena priložnost ali sprememba za prihodnost?,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. marca 2026 o širitveni strategiji EU[4],

– ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Bosni in Hercegovini,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A10-0165/2026),

A. ker je Bosna in Hercegovina država kandidatka, ki si prizadeva za evroatlantsko povezovanje, ki vodi do trajnostnega miru, demokracije in dolgotrajne blaginje; ker je po nedavnih javnomnenjskih raziskavah 70 % njenih državljanov naklonjenih članstvu v EU;

B. ker so se zaradi ruske vojaške agresije proti Ukrajini poslabšale varnostne razmere v Evropi in je postalo še bolj jasno, kakšen

---

4 Sprejeta besedila, P10_TA(2026)0077.

strateški položaj imajo države Zahodnega Balkana v evropski varnostni arhitekturi; ker ima Bosna in Hercegovina tesne povezave z Natom;

C. ker je treba pri izpolnjevanju uveljavljenih kopenhavnskih meril vsako državo kandidatko ocenjevati glede na njene dosežke;

D. ker je širitveni proces mirovni projekt, ki zahteva delujočo, demokratično in večetnično Bosno in Hercegovino, v kateri imajo vsi državljani enake pravice in možnosti; ker uresničitev tega cilja in evropsko perspektivo celotne države ogrožajo nenehne blokade in separatistična retorika;

E. ker so lahko pozitivni učinki širitve zlasti koristni za Bosno in Hercegovino, da bi premagala dolgotrajne notranje izzive;

F. ker EU ostaja glavna politična in gospodarska partnerica držav Zahodnega Balkana; ker je EU še vedno največja trgovinska in naložbena partnerica Bosne in Hercegovine;

G. ker je Bosna in Hercegovina še vedno pod mednarodnim nadzorom, ki je bil vzpostavljen z Daytonskim mirovnim sporazumom, s katerim so se prenehale aktivne sovražnosti in postavili temelji za mir v državi ter je še vedno temelj institucionalne ureditve Bosne in Hercegovine, njegov prvotni namen pa je bil jamčiti za enakopravnost treh konstitutivnih narodov;

H. ker je za ohranitev in okrepitev miru, doseženega z Daytonskim mirovnim sporazumom, ter za omogočanje Bosni in Hercegovini, da postane polnopravna in delujoča članica EU, potreben prehod v naslednjo fazo ustavne ureditve po Daytonskem sporazumu, s katero se bo okrepila enotnost v tej večetnični državi, njeni državljan pa bodo dobili izključne polne pravice in odgovornost za proces odločanja;

I. ker je v strateškem kompasu navedeno, da je zaradi varnosti in stabilnosti zelo pomembno podpirati suverenost, enotnost in ozemeljsko celovitost Bosne in Hercegovine;

J. ker je Bosna in Hercegovina večetnična država, na ozemlju katere že stoletja sobivajo različne vere in narodi v okolju strpnosti in medsebojnega spoštovanja; ker je jezikovna in kulturna raznolikost eno od temeljnih načel EU;

K. ker je Milorad Dodik v začetku februarja 2026 obiskal Združene države Amerike in se srečal z visokimi ameriškimi uradniki; ker je bilo več članov administracije Republike Srbske črtanih s seznama sankcij ZDA; ker je Republika Srbska najela tuja lobistična podjetja in ker naj bi bil namen takih pogodbenih dogovorov zagotoviti mednarodno podporo separatističnim ciljem v zvezi s statusom Republike Srbske v Bosni in Hercegovini;

Zavezanost pristopu k EU

1. ponovno izraža podporo pristopu Bosne in Hercegovine k EU na podlagi enotnosti, suverenosti in ozemeljske celovitosti; opozarja, da napredek temelji na dosežkih, kar pomeni, da je treba izvesti trajne in verodostojne reforme za izpolnitev kopenhavnskih meril, zaščito demokratičnih institucij, zagotavljanje demokracije, spoštovanje načela pravne države, boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu ter zagotavljanje temeljnih pravic in nediskriminacije za vse državljane, tudi za konstitutivne narode, ne glede na etnično, versko ali drugi pripadnost;

2. ponovno poudarja, kako pomembna je Bosna in Hercegovina na Zahodnem Balkanu; poziva Komisijo, naj mobilizira potrebne diplomatske, politične in kulturne instrumente, da bi okrepili strateška partnerstva Bosne in Hercegovine z EU ter podprli regionalno povezovanje ob polnem spoštovanju suverenosti in mednarodnega sodelovanja;

3. poudarja, da mora EU pri ocenjevanju napredka države glede na pristopna merila ostati zahtevna in hkrati pravična;

4. podpira postopno vključevanje Bosne in Hercegovine v izbrane politike in programe EU še pred polnopravnim članstvom, in sicer glede na napredek pri reformah; meni, da to prinaša konkretne koristi njenim državljanom, krepi njihovo zaupanje v proces pristopa k EU in ustvarja nepovraten zagon za polnopravno članstvo;

5. poziva politične voditelje Bosne in Hercegovine, naj obnovijo in še utrdijo svojo zavezanost strateškemu cilju pristopa k EU ter naj dolgo pričakovane in potrebne reforme in ukrepe, ki jih je določila Komisija, kredibilno, vsebinsko in pravočasno izvedejo, brez dodatnega odlašanja ali političnega oviranja, pri tem pa poskrbijo, da bodo prizadevanja za pristop prispevala k politični koheziji in ne bodo povečala notranjih razhajanj, da bi se pristopna pogajanja lahko začela, ko bodo verodostojno izpolnjene temeljne zahteve;

6. poziva k odpravi oviranja, politično motivirane uporabe veta entitet, kontraproduktivne retorike in taktik, ki povzročajo razdor, saj ovirajo napredek in odvračajo pozornost od reform, povezanih z EU; spodbuja vse voditelje, naj konstruktivno sodelujejo, da bi izpolnili pričakovanja državljanov in se premaknili z mrtve točke; vendar poudarja, da je napredek Bosne in Hercegovine na njeni pristopni poti na koncu odvisen od politične volje in prevzemanja odgovornosti oblasti na vseh ravneh upravljanja; želi spomniti, da so politični akterji Bosne in Hercegovine v preteklosti že dokazali, da so sposobni doseči soglasje in izvesti ključne reforme;

7. poudarja, da ima parlamentarna skupščina Bosne in Hercegovine ključno vlogo v pristopnem procesu; jo spodbuja, naj prednostno obravnava reforme, povezane z EU, in sodeluje v konstruktivnem

dialogu, da bi bil zakonodajni postopek učinkovit in neoviran; je globoko pretresen in zaskrbljen zaradi politično motiviranega oviranja in ponavljajočih se blokad, ki zelo otežujejo delovanje zakonodajne oblasti na državni ravni in upočasnjujejo sprejetje zakonodaje, ki jo zahteva EU; poziva, naj se sprejmeta zakon o visokem sodnem in tožilskem svetu Bosne in Hercegovine ter zakon o sodiščih, pri čemer naj se ustrezno upoštevajo priporočila Beneške komisije ter predhodno opravi smiselno in vključujoče javno posvetovanje ter zagotovi, da bosta zakona v skladu z evropskimi standardi;

8. poudarja, da se v državah kandidatkah s kompleksnimi ustavnimi ureditvami, kot je Bosna in Hercegovina, pri izvajanju ključnih reform, ki vplivajo na delovanje, neodvisnost in pristojnosti institucij na državni ravni, ne sme hiteti oziroma se reform ne sme politično izkoriščati; poudarja, da zaradi pospešenih postopkov ali pritiska za upoštevanje političnih časovnic ne smejo biti ogrožene pravna kakovost, institucionalna integriteta ali ustavna delitev pristojnosti; poudarja, da reform, s katerimi se zmanjša učinkovitost osrednjih institucij, ni mogoče šteti za napredek na poti k članstvu v EU;

9. poziva svet ministrov Bosne in Hercegovine, naj nemudoma imenuje glavnega pogajalca za pristopna pogajanja Bosne in Hercegovine k EU, in sicer v skladu z nedavnimi sodbami ustavnega sodišča Bosne in Hercegovine ter ob polnem spoštovanju ustavnih pristojnosti in pravnega reda Bosne in Hercegovine; spodbuja oblasti Bosne in Hercegovine, naj se na vseh ravneh uskladijo s pravnim redom EU;

10. poziva Bosno in Hercegovino, naj pred vzpostavitvijo domačega okvira za pristopna pogajanja z EU revidira sklep o sistemu usklajevanja procesa evropske integracije, da se zagotovi bolje delujoč, učinkovitejši, preglednejši in odgovornejši sistem, med drugim naj uskladi glasovalne pravice z ustavnimi pristojnostmi, uvede mehanizme odgovornosti in jasna merila za imenovanja ter sprejme nacionalni program za prevzem pravnega reda EU ali enakovredni integracijski program kot časovni načrt za pristopni proces;

11. poziva oblasti Bosne in Hercegovine, naj z učinkovitimi mehanizmi za dialog s civilno družbo in socialnimi partnerji poskrbijo za pregledno in vključujočo vzpostavitev nacionalnega okvira za pristopna pogajanja z EU pregledna in vključujoča;

12. obžaluje, da so še vedno zelo razširjeni politične delitve, sovražni govor, vključno s spodbujanjem etnične, verske in rasne nestrpnosti, zanikanjem genocida in drugih vojnih zločinov ter poveličevanjem vojnih zločincev, separatistična prizadevanja vodstva Republike Srbske in ugrabljanje države, ki še desetletja po vojni načenjajo zaupanje javnosti, pospešujejo beg možganov in hromijo državo;

13. je seznanjen z odločitvijo skupščine Republike Srbske, da razveljavi zakone, ki jih je ustavno sodišče Bosne in Hercegovine razglasilo za neustavne; obsoja stalno podžigajočo in žaljivo retoriko ter separatistično politiko uradnega in de facto vodstva Republike Srbske, sovražno ravnanje javnih uradnikov do visokih javnih uradnikov, organizacij civilne družbe, politične opozicije in drugih neodvisnih glasov v družbi ter praznovanje tako imenovanega dneva Republike Srbske, ki slabi Bosno in Hercegovino in spodkopava njeno pristopno pot ter je neposredna kršitev Daytonskega mirovnega sporazuma;

14. obsoja stalno sodelovanje oblasti Republike Srbske z ruskimi uradniki in subjekti, proti katerim so uvedene sankcije, ter opozarja na tveganja za varnost in stabilnost Bosne in Hercegovine; poziva vse politične akterje v Republiki Srbski, naj konstruktivno sodelujejo v državnih institucijah in dajo prednost reformam, potrebnim za evropsko pot Bosne in Hercegovine; odločno obsoja vsa lobistična prizadevanja vlade Republike Srbske, usmerjena v pridobivanje mednarodne podpore za njeno odcepitev ali izpodbijanje mandata visokega predstavnika, saj takšna ravnanja pomenijo neposredno kršitev ustave Bosne in Hercegovine ter so v nasprotju s suverenostjo, ozemeljsko celovitostjo in evropsko usmeritvijo države;

15. poziva Svet in Komisijo, naj upoštevata vsa razpoložljiva orodja, vključno s ciljno usmerjenimi omejevalnimi ukrepi v okviru obstoječega okvira sankcij EU za Bosno in Hercegovino in njegovimi zaporednimi podaljšanji, proti posameznikom, odgovornim za resno in vztrajno oviranje demokratičnih institucij, procesa reform, ozemeljske celovitosti in procesa povezovanja z EU; poudarja, da morajo biti ti ukrepi sorazmerni in reverzibilni ter ne smejo prizadeti prebivalstva;

16. spodbuja Komisijo, naj okrepi sodelovanje na terenu, da bi spodbudila dialog, okrepila zaupanje in pospešila regionalno povezovanje;

17. pozdravlja, da se Bosna in Hercegovina stalno v celoti formalno usklajuje s skupno zunanjo in varnostno politiko EU, vključno s sankcijami v odziv na rusko vojaško agresijo proti Ukrajini, in poziva vse politične akterje, naj te sankcije učinkovito izvajajo in izvršujejo; pozdravlja stalno sodelovanje Bosne in Hercegovine v kriznem upravljanju in operacijah EU;

18. pozdravlja, da je svet ministrov Bosne in Hercegovine soglasno sprejel reformni program Bosne in Hercegovine za leto 2025 in da Bosna in Hercegovina nadaljuje sodelovanje v Natovem okviru partnerstva za mir; spodbuja institucije države, naj nadaljujejo izvajanje prednostnih nalog in obveznosti, ki izhajajo iz tega sodelovanja, da bi okrepili institucionalne zmogljivosti, varnostno

sodelovanje in evro-atlantsko povezovanje ter okrepili obrambno pripravljenost države;

19. ponovno izraža podporo Uradu visokega predstavnika in operaciji sil pod vodstvom Evropske unije (EUFOR) Althea ter priznava, da imata ti instituciji, na kateri se Bosna in Hercegovina žal še vedno zanaša, ključno vlogo pri ohranjanju miru in stabilnosti v Bosni in Hercegovini in regiji, ter podpira njun mandat, dokler se ne vzpostavijo strukture odgovornosti na nacionalni ravni; obžaluje, da je treba več kot 30 let po Daytonskem mirovnem sporazumu mandat misije EUFOR Althea še podaljševati, in spodbuja Bosno in Hercegovino, naj izpolni zapoznelo zavezo iz agende 5+2, da bi utrla pot odpravi mednarodnega nadzora; poziva vse upravičene države članice, naj okrepijo svoje sodelovanje v mirovnih misijah EU, kot je operacija EUFOR Althea v Bosni in Hercegovini; poudarja, da je pomembno ohranjati ustrezno številčnost sil in spremljati razmere, kar vključuje spremljanje spreminjajočega se političnega in varnostnega okolja; poudarja, da misija ostaja ključni stabilizacijski dejavnik v državi;

20. obžaluje, da je odstopil visoki predstavnik Christian Schmidt, in poudarja, da bi morala vsaka prihodnja tranzicija v zvezi z uradom visokega predstavnika temeljiti na popolnem spoštovanju ustavnega reda, suverenosti in ozemeljske celovitosti Bosne in Hercegovine, hkrati pa podpirati večjo lokalno odgovornost in institucionalno odgovornost za napredek države na evropski poti; poudarja, da bi moral biti glede na znaten finančni prispevek EU vsak prihodnji imenovani visoki predstavnik iz držav članic EU in bi moral delovati na podlagi jasnega načrta za postopno zaprtje urada visokega predstavnika in prenos odgovornosti na posebnega predstavnika EU; poudarja, da tovrsten odstop ne sme biti povezan ali pogojen z razveljavitvijo zakonodaje, sprejete v odziv na separatistična dejanja ali neustavne ukrepe, ki jih spodbuja Milorad Dodik;

21. je še vedno zaskrbljen zaradi zlonamernih dezinformacij in poskusov tujega vmešavanja akterjev iz tretjih držav v Bosni in Hercegovini, katerih cilj sta povzročanje nesoglasij, nasilja, medetničnih napetosti ter destabilizacija Bosne in Hercegovine ter njene pristopne poti; je zlasti zaskrbljen zaradi nenehnih dezinformacijskih operacij, ki izvirajo iz Rusije in Srbije ter so usmerjene proti Zahodnemu Balkanu na splošno, ki jih spodbujajo tudi domači akterji, v manjši meri pa tudi Turčija, Iran in druge zalivske države; poleg tega izraža zaskrbljenost zaradi vse večjega gospodarskega in političnega vpliva Kitajske v regiji, zlasti prek strateške infrastrukture in posojil; poziva Bosno in Hercegovino, naj sprejme odločne ukrepe, da bi se zoperstavila tem grožnjam in povečala družbeno odpornost, med

drugim s prizadevanji za uskladitev z aktom o digitalnih storitvah[5], ter naj razvije strategije, zmogljivosti in usklajevalne mehanizme, da se bo lahko odzvala na tveganja, povezana z volitvami, in druga tveganja v digitalnem informacijskem prostoru, v skladu s cilji evropskega ščita za demokracijo; poziva Bosno in Hercegovino, naj še naprej razvija in izvaja celovite in vključujoče pobude za medijsko opismenjevanje v izobraževalnem sistemu;

22. poudarja, kako pomembno je strateško komuniciranje o koristih članstva v EU; poziva Evropsko službo za zunanje delovanje in delegacijo EU v Bosni in Hercegovini, naj povečata prizadevanja v zvezi s tem in okrepita ukrepe pomoči, ki jih financira EU, v podporo demokratični odpornosti in informacijski integriteti; poudarja, da imajo organizacije civilne družbe ključno vlogo pri spodbujanju medosebne javne razprave o povezovanju EU, boju proti dezinformacijam in omogočanju informirane javne razprave, ter poziva Komisijo in države članice EU, naj jih vključijo v prizadevanja za strateško komuniciranje;

23. opozarja, da varnost in stabilnost na celotnem Zahodnem Balkanu še vedno nista samoumevni ter da obstaja nevarnost, da bi se trenutno poslabšanje varnostnih razmer v Evropi razširilo tudi na to regijo; poudarja, da se je treba proaktivno zoperstaviti propagandi zlonamernih akterjev v regiji, s katero se poskušajo spodkopavati interesi in vrednote EU;

24. pozdravlja, da Bosna in Herecgovinadejavno sodeluje v stabilizacijsko-pridružitvenem parlamentarnem odboru EU-BiH, s čimer izpolnjuje eno od 14 ključnih prednostnih nalog, ki jih je določila Komisija;

25. poziva Evropsko komisijo in svet ministrov Bosne in Hercegovine, naj v celoti upoštevata Sklep Sveta (EU) 2015/1900 z dne 5. oktobra 2015[6], zlasti določbe o sestavi in zastopanosti članov stabilizacijsko-pridružitvenega odbora, ter zagotovita njegovo popolno in učinkovito izvajanje v praksi;

---

5 Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

6 Sklep Sveta (EU) 2015/1900 z dne 5. oktobra 2015 o stališču, ki se v imenu Evropske unije zastopa v Stabilizacijsko-pridružitvenem svetu, ustanovljenem s Stabilizacijsko-pridružitvenim sporazumom med Evropskima skupnostma in njunimi državami članicami na eni strani ter Bosno in Hercegovino na drugi strani, v zvezi s sklepom Stabilizacijsko-pridružitvenega sveta o sprejetju poslovnika (UL L 277, 22.10.2015, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2015/1900/oj).

Demokracija in pravna država

26. obžaluje, da politični akterji Bosne in Hercegovine še vedno niso sprejeli potrebnih ustavnih in volilnih reform, da bi lahko vsi državljani uveljavljali svoje politične pravice na enakopravni podlagi; znova poziva Bosno in Hercegovino, naj se uskladi z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah ter izvrši zadevne sodbe ustavnega sodišča Bosne in Hercegovine ter Evropskega sodišča za človekove pravice, da se odpravijo vse oblike neenakosti in diskriminacije; poziva vse lokalne organe in institucionalne predstavnike, naj si z iskrenim dialogom, vključujočim procesom in celovitim posvetovanjem z državljani, civilno družbo, neodvisnimi strokovnjaki in vsemi ustreznimi deležniki v državi prizadevajo za uvedbo potrebnih sprememb, da bi se lahko Daytonski mirovni sporazum trajno preoblikoval v ustavo, ki bi bila povsem skladna z evropskimi standardi in načeli, da bi se zagotovil delujoč, odgovoren, reprezentativen in splošno legitimen sistem upravljanja; ponovno poudarja, da se z volilno reformo ne smejo poglobiti ali utrditi etnične delitve;

27. poziva oblasti Bosne in Hercegovine, naj nemudoma izvedejo mednarodna priporočila za okrepitev integritete, verodostojnosti in preglednosti volilnega procesa, tudi v predvolilni fazi, zlasti v zvezi s financiranjem strank in kampanj, političnim oglaševanjem in kampanjami, zaščitnimi ukrepi proti manipulacijam in dezinformacijam v obvestilih, ki se razširjajo v javnosti, registracijo strank, ukrepi za zagotavljanje enakosti spolov in določbami v zvezi s sodobnimi volilnimi tehnologijami, kot sta biometrična identifikacija volivcev in preverjanje glasovnic; poziva k vzdržnemu financiranju centralne volilne komisije;

28. poziva oblasti Bosne in Hercegovine, naj zagotovijo politično neodvisno imenovanje in učinkovito preverjanje predsednikov in podpredsednikov volilnih odborov, preprečijo izogibanje pravilom o nestrankarskem vodstvu volilnih odborov, redno pregledujejo volilne sezname in nepravilnosti pri volilni udeležbi ter zagotovijo pravočasno preiskovanje in učinkovito sankcioniranje volilnih goljufij, vključno s krajo identitete, ponarejenimi podpisi in neverjetnimi vzorci volilne udeležbe, pa tudi uravnoteženo poročanje medijev in učinkovit nadzor nad javnimi radiotelevizijami med volilnimi kampanjami;

29. poudarja, da je decentralizacija sicer združljiva s članstvom v EU, vendar mora Bosna in Hercegovina svoj ustavni okvir uskladiti s standardi EU in sodbami Evropskega sodišča za človekove pravice in ustavnega sodišča Bosne in Hercegovine ter poskrbeti za učinkovito delovanje svojih institucij, da bi v celoti prevzela obveznosti članstva v EU in delovala v korist vseh državljanov, tudi z večjo pravno gotovostjo pri porazdelitvi pristojnosti, učinkovitimi državnimi zmogljivostmi za usklajevanje, sprejemanje, izvajanje in uveljavljanje

pravnega reda EU ter z institucionalnimi ureditvami, ki lahko preprečijo trajne blokade in zlorabo mehanizmov veta;

30. poziva vse oblasti, zlasti oblasti Republike Srbske, naj spoštujejo in izvršujejo sodbe ustavnega sodišča Bosne in Hercegovine ter ohranijo ustavni red, poleg tega pa naj brez odlašanja imenujejo manjkajoče sodnike iz Republike Srbske na ustavno sodišče Bosne in Hercegovine;

31. poudarja, da ima pravna država osrednjo vlogo pri demokratični preobrazbi; poziva k nujni reformi pravosodja, da bi okrepili neodvisnost, strokovnost, odgovornost in učinkovitost sodstva, tudi s pravnim okvirom, ki krepi integriteto, neodvisnost, finančno stabilnost in delovanje ter preglednost visokega sodnega in tožilskega sveta, določa zaščitne ukrepe za imenovanja, nasprotje interesov, izjave o premoženju in interesih ter omejitve mandatov; poudarja, da bi morala vsa imenovanja sodnikov v Bosni in Hercegovini temeljiti na dosežkih, sposobnosti in poklicnih kvalifikacijah;

32. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da ni bilo veliko napredka v boju proti razširjeni korupciji in vse močnejšim znakom ugrabitve države, kar je strukturni problem, globoko zakoreninjen v zelo zapletenem sistemu upravljanja države, ki temelji na narodnosti; poziva politične oblasti, naj sprejmejo takojšnje in konkretne ukrepe na ravni države in entitet ter okrepijo sodelovanje med protikorupcijskimi organi, policijo in tožilstvom, da bi lahko učinkoviteje ustavili korupcijo in ugrabitev države in tako ponovno vzpostavili zaupanje javnosti in zaustavili beg možganov; poziva k neodvisnemu in preglednemu nadaljnjemu pravosodnemu ukrepanju ter k zaščiti sodstva pred političnim vmešavanjem, ustrahovanjem ali selektivnim izvajanjem predpisov;

33. poziva vse ravni upravljanja v Bosni in Hercegovini, naj svoje pravne in institucionalne okvire za zaščito žvižgačev uskladijo z ustreznim pravnim redom EU ter jih v celoti izvajajo v praksi; nadalje poziva oblasti na vseh ravneh, naj zagotovijo strokovno, na pravicah temelječo in nezastrašujočo obravnavo prijaviteljev, tudi s sistematičnim usposabljanjem in ozaveščanjem javnih uslužbencev, ki prejemajo in obravnavajo prijave, da bi se preprečile prakse, s katerimi se spodkopava zaupanje v mehanizme prijav, vključno z izražanjem dvomov o motivih žvižgačev; poziva organe Bosne in Hercegovine na vseh ravneh, naj izboljšajo in v celoti izvršujejo pravila o nasprotju interesov;

34. poziva Bosno in Hercegovino, naj odpravi sistemske vrzeli v boju proti organiziranemu kriminalu z izboljšanjem operativnega sodelovanja med organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj na državni ravni in na ravni entitet, njihovih preiskovalnih zmogljivosti, preiskav ter zasegov in odvzemov

premoženja ter z bojem proti političnem ugrabljanju; pozdravlja postopke izvrševanja, ki jih podpira Europol; je zaskrbljen, ker sta politični in pravni sistem izpostavljena infiltraciji kriminala;

35. poziva Bosno in Hercegovino, naj odpravi vrzeli v svojih okvirih za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma (AML/CFT), da se ne bi znašla na sivi listi, med drugim naj sprejme potrebne predpise za učinkovito izvajanje prava AML/CFT ter hitro vzpostavi registre dejanskega lastništva pravnih oseb, zlasti z zagotovitvijo takojšnjega ukrepanja entitet in okrožja Brčko v skladu s pravnim redom EU in priporočili odbora MONEYVAL;

36. poziva Bosno in Hercegovino, naj se uskladi z vizumsko politiko EU in v vmesnem času uporabi dodatne varnostne ukrepe; poleg tega jo poziva, naj izboljša varnost meja in upravljanje migracij, in sicer popolnoma v skladu s standardi človekovih pravic in mednarodnim pravom;

37. poziva, naj se z imenovanji na podlagi dosežkov vzpostavita močna in učinkovitajavna uprava ter strokovna in depolitizirana javna služba, pa tudi naj se okrepijo zmogljivosti za koordinatorje reform na ravni entitet in lokalni ravni, kjer imajo državljani prvi stik z upravo, in naj se uskladijo politike na nacionalni ravni ter digitalizira javna uprava, da bi zmanjšali politizacijo in neučinkovitost;

38. poudarja, da si je treba še naprej prizadevati za izvedbo reform na področju upravljanja javnih financ in javne uprave ter za odpravo nadaljnjih omejitev upravnih zmogljivosti s trajnimi naložbami EU v visokokakovostne okvire za razvoj zmogljivosti in izmenjavo znanja, ki bodo temeljili na obstoječih modelih dobre prakse partnerjev iz EU in mednarodnih partnerjev; poziva oblasti na vseh ravneh v Bosni in Hercegovini, zlasti izvršilno oblast, naj v vseh fazah odločanja zagotovijo preglednost in dostop javnosti do informacij, med drugim naj pravočasno objavljajo osnutke zakonov in z njimi povezane dokumente ter konkordančne tabele o usklajevanju s pravnim redom EU in se smiselno javno posvetujejo v skladu z evropskimi standardi odprte vlade in odgovornosti;

39. poudarja, da imajo organizacije civilne družbe nadvse pomembno vlogo v širitvenem procesu, pa tudi pri spodbujanju demokracije, pluralizma, dobrega upravljanja in družbenega napredka; poudarja, da bi bilo treba v vseh fazah pristopnega procesa zagotoviti učinkovito, strukturirano in stalno udeležbo organizacij civilne družbe z dokazanimi izkušnjami in strokovnim znanjem na posameznih področjih; poziva oblasti na vseh ravneh v Bosni in Hercegovini, naj okrepijo preglednost, odgovornost in integriteto javnega financiranja organizacij civilne družbe, med drugim z uvedbo obveznih javnih razpisov, jasnimi in merljivimi merili za dodeljevanje sredstev, proaktivnim objavljanjem podatkov o upravičencih in dodeljenih sredstvih, vzpostavitvijo javnih registrov nepovratnih

sredstev ter z zaščitnimi ukrepi proti nasprotju interesov, političnemu vplivu in zlorabi javnih sredstev za strankarske namene ali namene kampanje; poziva oblasti Bosne in Hercegovine ter Komisijo, naj zagotovijo povečano, pregledno in trajno financiranje za civilno družbo, vključno s pobudami, namenjenimi premagovanju družbenih delitev, spodbujanju sprave in krepitvi medetničnega dialoga;

Temeljne svoboščine in človekove pravice

40. poudarja, da so svobodni in pluralistični mediji temelj demokracije; je zelo zaskrbljen zaradi stalnega pomanjkanja sredstev za javno radiotelevizijo BiH, poziva pristojne organe, naj izvršijo pravnomočne sodbe, ki jih je izdalo sodišče v Banja Luki in se nanašajo na dolg javne radiotelevizije Republike Srbske (RTRS) do javne radiotelevizije BiH (BHRT), ter znova poziva parlamentarno skupščino Bosne in Hercegovine, naj sprejme vzdržen dolgoročni pravni okvir za financiranje vseh treh javnih radiotelevizij v državi, obenem pa naj vedno zagotavlja preglednost glede lastništva nad mediji; želi spomniti, da je imela javna radiotelevizija v Bosni in Hercegovini ključno vlogo pri povojnem povezovanje države; poziva, naj se programi pripravijo in oddajajo v uradnih jezikih Bosne in Hercegovine;

41. obžaluje, da se stanje na področju medijske svobode slabša; poziva Bosno in Hercegovino, naj javne medije zaščiti pred političnim vplivom, zakone na ravni entitet uskladi z državnimi zakoni ter uvede pravila o preglednosti lastništva nad mediji in javnem oglaševanju; prav tako jo poziva, naj pospeši sprejetje zakona o elektronskih komunikacijah v skladu z aktom o digitalnih storitvah in aktom EU o svobodi medijev[7]; obsoja nadaljnje širjenje ruskih dezinformacij v Republiki Srbski;

42. odločno obsoja napade, grožnje, ustrahovanje, politični pritisk, ponovno uvedbo in uporabo kazenskih določb o obrekovanju in strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti, ki so uperjeni proti novinarjem, medijskim delavcem in drugim zagovornikom človekovih pravic in aktivistom ter se jih zlasti poslužujejo visoke politične osebnosti in druge vplivne osebe; poziva Bosno in Hercegovino, naj zavzame politiko ničelne tolerance do teh primerov in poskrbi, da se ne bodo omalovaževali; poziva oblasti, naj sprejmejo pravni okvir za učinkovito zaščito pred strateškimi tožbami za onemogočanje udeležbe javnosti; poziva Bosno in Hercegovino, naj zagotovi svobodo in varnost novinarjev ter obravnava poskuse omejevanja njihovega svobodnega opravljanja dejavnosti; obsoja tudi

---

[7] Uredba (EU) 2024/1083 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi skupnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu in spremembi Direktive 2010/13/EU (evropski akt o svobodi medijev) (UL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

napade na poslance Evropskega parlamenta, komisarje EU, uradnike EU in Urad visokega predstavnika;

43. poziva Bosno in Hercegovino, naj harmonizira pravni in politični okvir na področju svobode izražanja in sovražnega govora na vseh ravneh upravljanja, in sicer v popolni skladnosti z evropskimi in mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic, da bi zagotovila ustrezno ravnovesje med varovanjem svobode izražanja ter preprečevanjem in sankcioniranjem sovražnega govora, med drugim tudi z odpravo obstoječih vrzeli v pravnem okviru Federacije Bosne in Hercegovine; poziva, naj se bori proti sovražnemu govoru v javnih medijih;

44. poziva Bosno in Hercegovino, naj polno varuje svobodo zbiranja in združevanja po državi; poziva organe Republike Srbske, naj spoštujejo sodbo ustavnega sodišča, s katero je bil razveljavljen zakon o tujih agentih po ruskem vzoru, in naj podobnih ukrepov ali posegov v temeljne pravice in svoboščine ne uvajajo več; poudarja, da sta potrebna učinkovitejše sodno izvrševanje in dekriminalizacija obrekovanja v celotni Bosni in Hercegovini;

45. poziva oblasti Bosne in Hercegovine, naj izboljšajo pravno in institucionalno zaščito zagovornikov človekovih pravic ter zagotovijo varno in spodbudno okolje za njihovo delo;

46. obsoja napade, diskriminacijo in sovražni govor proti manjšinam ter poziva k hitremu in učinkovitemu pravnemu ukrepanju; poziva Bosno in Hercegovino, naj povsem spoštuje svojo ustavo, zagovarja načela enakosti, nediskriminacije in večetničnega značaja države ter sprejme nacionalno strategijo za pravično in sorazmerno zastopanost vseh državljanov, vključno z manjšinami, v javni upravi in institucijah v javni lasti ter njihovo polno udeležbo v javnem in političnem življenju v skladu z demokratičnimi standardi in zavezami Bosne in Hercegovine glede evropskega povezovanja;

47. poziva Bosno in Hercegovino, naj razveljavi spremembi kazenskega zakonika, sprejeti marca in junija 2025, ki se nanašata na odpravo spolne identitete kot varovane značilnosti transspolnih oseb in izključitev istospolnih parov iz zaščite pred nasiljem v družini;

48. poziva oblasti Bosne in Hercegovine, naj sprejmejo potrebne ukrepe, da bi država pridobila status opazovalke pri delu Agencije Evropske unije za temeljne pravice, da bi se bolj uskladila s pravnim redom EU na področju temeljnih pravic, izboljšala oblikovanje politik na podlagi dejstev in zbiranje podatkov ter okrepila sodelovanje na področju temeljnih pravic;

49. poziva, naj se povečajo neodvisnost, učinkovitost in prepoznavnost institucije varuha človekovih pravic Bosne in Hercegovine, med drugim z bolj proaktivnim pristopom k hudim in sistematičnim

kršitvam človekovih pravic ter učinkovitejšim ukrepanjem na podlagi varuhovih priporočil;

50. poziva k večjim prizadevanjem za enakost spolov in povečanje udeležbe žensk v javnem in političnem življenju; poziva Bosno in Hercegovino, naj okrepi institucionalni odziv na nasilje na podlagi spola; pozdravlja zakonodajni napredek v Federaciji; izraža zaskrbljenost, ker se organi Bosne in Hercegovine nedosledno in razdrobljeno odzivajo na primere nasilja na podlagi spola; poziva organe, naj nasilje na podlagi spola obravnavajo kot strukturno vprašanje; poudarja, da je pomembno po vsej državi zagotavljati prost in neoviran dostop do storitev na področju spolnega in reproduktivnega zdravja;

51. opozarja, da Bosna in Hercegovina še vedno nedosledno izvaja Istanbulsko konvencijo Sveta Evrope, čeprav jo je ratificirala novembra 2013 in se s tem pravno zavezala k preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter boju proti njima; poziva Bosno in Hercegovino, naj si še bolj kot doslej prizadeva za izboljšanje zaščite žrtev, boljše usposabljanje policije, usklajevanje institucionalnih odzivov ter odpravljanje pomanjkljivosti pri pregonu storilcev nasilja na podlagi spola in nasilja v družini, zlasti na podeželju;

52. spodbuja dolgoročne rešitve za razvoj vključujočega, pravičnega in depolitiziranega kakovostnega izobraževanja, ki bo spodbujalo razumevanje in spravo ter zagotavljalo pravico do izobraževanja v maternem jeziku; poziva, naj se oblikuje objektivno zasnovan nediskriminatoren pouk zgodovine, ki bo temeljil na zgodovinskih dejstvih in spoštovanju demokratičnih vrednot, da bi okrepili medsebojno razumevanje in se borili proti diskriminaciji; poziva EU, naj ta proces dejavno podpre; ponovno poziva, naj se odpravi praksa „dve šoli pod eno streho“; poudarja, da je pomembno varovati kulturno in jezikovno izražanje vseh v Bosni in Hercegovini; dodaja, da bi bilo treba pri sprejemanju programov in učnih načrtov spoštovati kulturno in jezikovno raznolikost države;

53. opozarja, da bi morala Bosna in Hercegovina prevzeti polno odgovornost za upravljanje migracij, učinkovito izvajati zakon o nadzoru meja, izboljšati usklajevanje in delitev odgovornosti med vsemi ravnmi upravljanja, dovolj kadrovsko opremiti mejno policijo ter zagotoviti dostopne, učinkovite in pravične azilne postopke ob polnem spoštovanju človekovih pravic in standardov mednarodne zaščite; je seznanjen, da je začel delovati unijski sistem vstopa/izstopa (SVI), s katerim se povečuje nadzor zunanjih meja EU; poziva oblasti Bosne in Hercegovine, naj poskrbijo za popolno pripravljenost in usklajenost s tehničnimi zahtevami in zahtevami glede varstva podatkov, ki jih vključuje sistem vstopa/izstopa; poziva Komisijo, naj poišče rešitve za izzive, ki jih nova pravila EU o sistemu vstopa/izstopa prinašajo voznikom tovornjakov iz Bosne in Hercegovine ter drugih držav Zahodnega Balkana;

Dobri sosedski odnosi in sprava

54. pozdravlja, da je Bosna in Hercegovina dejavna v regionalnem sodelovanju; poudarja, da so dobri sosedski odnosi ključni element v širitvenem procesu EU in na pristopni poti vsake države članice;

55. poudarja, kako pomembna je sprava v Bosni in Hercegovini, in poziva oblasti, naj zagotovijo pot do resnice, pravice in poprave krivic, vključno s pravnim varstvom in odškodninami za civilne žrtve vojnih zločinov, ter sprejmejo zakon na državni ravni, s katerim se bosta zagotovila zaščita in priznanje žrtev mučenja; pozdravlja lokalne pobude za krepitev miru in ohranjanje spomina; poziva k nadaljnjim prizadevanjem v zvezi s pogrešanimi osebami, tudi prek regionalnega sodelovanja; poziva oblasti na vseh ravneh, naj dejavno podpirajo prizadevanja za ohranjanje spomina na žrtve, zlasti v lokalnih skupnostih, in naj jih ne ovirajo, saj gre za bistven del sprave in ohranjanja spomina;

56. priznava, da mora sprava temeljiti na priznavanju in poučevanju zgodovinskih dejstev, počastitvi žrtev in spominu nanje, iskanju vseh pogrešanih oseb, privedbi vseh storilcev pred sodišče ter spodbujanju okolja sprave, zaupanja in spoštovanja 30 let po Daytonskem mirovnem sporazumu; poudarja, da imajo politični akterji in osebe na vplivnih položajih posebno odgovornost, da prispevajo k ustvarjanju ugodnega okolja za spravo; opozarja, kako pomembno je, da vsi narodi in posamezniki, ki so odgovorni za kazniva dejanja, storjena med vojnami na Balkanu, sprejmejo odgovornost zanje, da bi se osvobodili bremen preteklosti in dosegli spravo;

57. ponovno poziva, naj se uveljavijo dodatni ukrepi in konkretni programi, kar zadeva trajno vračanje beguncev in notranje razseljenih oseb, dostop do zdravstvenega varstva in zaposlitve, socialne zaščite in izobraževanja ter polno spoštovanje vseh njihovih pravic do odškodnine za premoženje, ki so ga nepovratno izgubili;

58. zavrača vsak diskurz, ki izkorišča etnične napetosti, spodbuja zgodovinski revizionizem, zanikanje genocida in poveličevanje vojnih zločincev, pa tudi vsako javno poveličevanje fašizma, nacionalsocializma in komunizma, tudi vzklikanje ustaškega pozdrava „Za dom spremni“ na koncertu Marka Perkovića Thompsona v Širokem Brijegu, prikazovanje četniških simbolov na zboru gibanja Ravna Gora v Višegradu in izjavami odstavljenega predsednika predstavniškega doma Federacije Dragana Miokovića, v katerih je upravičeval zločine, ki jih je po drugi svetovni vojni zagrešil jugoslovanski komunistični režim, ter izpodbijanje ugotovljenih dejstev ter neodvisnosti in nepristranskosti domačih in mednarodnih sodišč ali označevanje demokratičnih institucij in ustavnih preverjanj kot nelegitimnih, zlasti s strani političnih akterjev; opozarja, da tak diskurz neposredno ogroža spravo,

demokratično stabilnost in zaupanje javnosti; poziva vse politične akterje v Bosni in Hercegovini, naj se ne poslužujejo razdiralne in podžigajoče retorike, oblasti pa poziva, naj izboljšajo strateško komuniciranje, podprejo neodvisno preverjanje dejstev ter vlagajo v medijsko opismenjevanje in državljansko vzgojo, tudi na lokalni ravni, kot del vsedružbenega pristopa k demokratični odpornosti; poziva Bosno in Hercegovino, naj državni kazenski zakonik glede zanikanja genocida in poveličevanja vojnih zločincev uskladi s pravnim redom EU;

59. je zelo zaskrbljen zaradi političnih idej in diskurzov, ki se spodbujajo v regiji in s katerimi se zagovarja čezmejna združitev ali usklajevanje na podlagi etnične identitete, vključno s tako imenovanim srbskim svetom, kar ogroža suverenost in ozemeljsko celovitost sosednjih držav ter lahko destabilizira regijo; poudarja, da so takšni diskurzi nezdružljivi z načeli dobrih sosedskih odnosov in s procesom pristopa k EU; poziva Srbijo in vse države v regiji, naj se konstruktivno zavzemajo za stabilnost in ozemeljsko celovitost Bosne in Hercegovine ter jo dejavno podprejo na njeni pristopni poti;

60. poziva Bosno in Hercegovino, naj dejansko izvaja revidirano nacionalno strategijo za vojne zločine in še okrepi regionalno pravosodno sodelovanje, vključno z izročitvijo osumljencev;

61. poudarja, kako pomemben je popoln dostop do arhivov nekdanje jugoslovanske tajne službe (UDBA) in protiobveščevalne službe jugoslovanske ljudske armade (KOS), tudi do arhivov v Sarajevu, Banja Luki in zlasti v Beogradu; poziva oblasti, naj formalno zaprosijo za popoln dostop do ustreznega arhivskega gradiva in po potrebi za njegov prenos, srbske oblasti pa poziva, naj ta dostop ali prenos omogočijo brez odlašanja; poudarja, da vsakršna zavrnitev ali zavlačevanje pri tem spodkopava odgovornost, pravico za žrtve in regionalno spravo;

62. poudarja pomen preventivne diplomacije v Bosni in Hercegovini; poziva Evropsko službo za zunanje delovanje, naj okrepi usposabljanje svojega osebja, da bo bolje razumelo lokalno zgodovinsko, kulturno in versko ozadje, kot je poudarjeno v poročilu o vlogi preventivne diplomacije, ki ga je Evropski parlament sprejel januarja 2024;

Socialno-ekonomske reforme

63. pozdravlja program reform Bosne in Hercegovine ter poziva, naj se hitro izvede, pa tudi naj se hitro objavi v uradnih jezikih Bosne in Hercegovine ter dostopno in pregledno predstavi javnosti; želi spomniti, da je Bosna in Hercegovina še vedno upravičena do sredstev v višini 976,6 milijona EUR; poudarja, da je politična volja za izvedbo reform ključna, da se ta sredstva zagotovijo in se ne prerazporedijo; poudarja, da lahko Bosna in Hercegovina zaostane za

drugimi državami širitve v smislu gospodarskega povezovanja in vključevanja v EU, če bo zamudila roke in ne bo napredovala; obžaluje, da je trajno izgubila 10 % sredstev, tj. več kot 100 milijonov EUR, ker so politični organi sprva zamujali s predložitvijo programa reform; poziva, naj se hitro ratificira sporazum o finančni pomoči in posojilu;

64. poudarja, da morata biti vsaka sprostitev in izplačilo teh sredstev še naprej strogo pogojena z izpolnitvijo jasnih, merljivih in preverljivih mejnikov na področju pravne države, demokratičnega delovanja institucij, temeljnih svoboščin in socialno-ekonomskih reform; poziva, naj parlamentarna skupščina Bosne in Hercegovine, lokalne in regionalne oblasti, socialni partnerji in civilna družba v skladu z načelom vključujočega partnerstva dejansko sodelujejo pri spremljanju izvajanja programa reform in nadzoru nad uporabo sredstev EU;

65. poziva Bosno in Hercegovino, naj vzpostavi institucionalni okvir za upravljanje sredstev EU, med drugim naj imenuje nacionalnega koordinatorja za instrument za reforme in rast, vzpostavi podporne strukture, ki so potrebne za izvajanje programa reform, določi enotno kontaktno točko za vsako reformo, da jih bo mogoče usklajeno in koordinirano izvajati na različnih ravneh upravljanja, ter naj direktorja direktorata za evropsko povezovanje v skladu s preteklo prakso imenuje za nacionalnega koordinatorja instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III); poziva, naj se v Bosni in Hercegovini iz tega instrumenta bolje črpajo sredstva, tudi na lokalni in regionalni ravni;

66. meni, da bi bilo treba s sredstvi EU bolje podpirati demokratične reforme v državi, zato poziva, naj se zadevna sredstva EU reprogramirajo, da bi se jih več preusmerilo v podporo tehnični pomoči pri črpanju sredstev, reformam pravosodja in protikorupcijskim ukrepom; poziva EU in države Zahodnega Balkana, naj vzpostavijo okvir za plodno sodelovanje med Evropskim javnim tožilstvom in ustreznimi organi iz držav Zahodnega Balkana, da bo lahko Evropsko javno tožilstvo učinkovito izvajalo svoje pristojnosti;

67. opozarja, da bi morala sredstva EU za projekte v Republiki Srbski ostati zamrznjena, dokler ne bo odpravljeno demokratično nazadovanje v tej entiteti;

68. pozdravlja predlog Komisije za začetek pogajanj z Zahodnim Balkanom o pridružitvi politiki EU „gostovanje kot doma“, ki bo prebivalcem Zahodnega Balkana zagotovila eno najoprijemljivejših in takoj občutenih koristi v procesu pristopa njihovih držav k EU;

69. ugotavlja, da je gospodarstvo Bosne in Hercegovine odporno, vendar se njegova rast upočasnjuje; poziva k vzdržnemu fiskalnemu pristopu, da se odpravijo omejitve rasti, izboljšata konkurenčnost ter

poslovno in naložbeno okolje, zagotovi pravočasno sprejetje proračunov na državni ravni, izvedejo ukrepi za odpravo neskladja med ponudbo spretnosti in povpraševanjem po njih ter bega možganov ter ukrepi za reševanje vse večje demografske krize, izvedejo strategije za brezposelnost in trg dela, podprejo inovacije, mala in srednja podjetja ter zeleni in digitalni prehod ter zagotovijo večja preglednost, odgovornost in depolitizirano odločanje;

70. poziva oblasti Bosne in Hercegovine, naj sprejmejo konkretne ukrepe za preprečevanje bega možganov, zlasti med mladimi, in sicer naj vlagajo v kakovostno izobraževanje, dostojna delovna mesta, socialno zaščito in vključujoče politike ter v celoti izvajajo jamstvo za mlade; poudarja, da je pravi socialni dialog ključen za zagotavljanje koristi širitve vsem segmentom prebivalstva;

71. poziva Bosno in Hercegovino, zlasti parlamenta Federacije in Republike Srbske, naj brez odlašanja dokonča še preostale zakonodajne in institucionalne ukrepe, potrebne za pridružitev enotnemu območju plačil v eurih, da bi bili tudi njeni državljani in podjetja deležni znatnih prihrankov pri stroških transakcij;

72. poziva Bosno in Hercegovino, naj javno naročanje spremeni, da bo skladno s pravili EU, okrepi nadzor, zmogljivosti in usklajevanje na ravni države in entitet ter zagotovi pregledne, konkurenčne in proti korupciji odporne postopke, tudi s strožjimi sankcijami, resnično neodvisnim revizijskim organom za javna naročila, popolnoma delujočim sistemom elektronskega javnega naročanja ter strožjimi omejitvami glede neposrednih sporazumov in drugih nekonkurenčnih postopkov;

Energija, okolje in povezljivost

73. spodbuja Bosno in Hercegovino, da svoja pravila trga, ki urejajo trg električne energije in plina, posodobi v skladu s tretjim energetskim svežnjem EU, zagotovi preglednost in konkurenčnost ter poveže nacionalne energetske sisteme z regionalnimi omrežji in omrežji EU, da bi povečala njihovo učinkovitost in varnost; poziva Bosno in Hercegovino in njeni entiteti, naj nizko stopnjo odvisnosti države od plina izkoristijo za prehod na razogljičen energetski sistem in preprečijo nasedle naložbe z obsežnim vlaganjem v pomembno novo plinsko infrastrukturo, obenem pa naj s povezovanjem z državami članicami diverzificirajo oskrbo s plinom, da bi zmanjšale odvisnost od ruskih fosilnih goriv;

74. poziva Bosno in Hercegovino, naj sprejme podnebna pravila in okoljevarstvene strategije, se uskladi z okoljsko zakonodajo EU, zagotovi strateško in pregledno načrtovanje naložb, vključno s smiselno udeležbo javnosti, ter izboljša varstvo biotske raznovrstnosti in pospeši pravičen zeleni prehod; je zaskrbljen zaradi stanja glede potepuških živali;

75. poziva vsa rudarska podjetja, ki delujejo v Bosni in Hercegovini, naj v celoti spoštujejo nacionalno zakonodajo ter dajo prednost varovanju okolja in javnemu zdravju;

76. poziva Bosno in Hercegovino, naj uveljavi celostno upravljanje voda in odpadnih voda, učinkovito preprečevanje poplav in strategijo na ravni države proti onesnaževanju zraka, vključno s spoštovanjem zavezujočih obveznosti o zaprtju termoelektrarn Tuzla 4 in Kakanj 5 ter upoštevanjem nacionalnega načrta za zmanjšanje emisij na podlagi Pogodbe o ustanovitvi Energetske skupnosti

77. poziva Bosno in Hercegovino, naj izboljša prometna omrežja in čezmejno sodelovanje ter doseže napredek pri ključnih regionalnih infrastrukturnih projektih, pri čemer naj v celoti izkoristi razpoložljive instrumente EU za financiranje; poudarja, da je strateško pomembno, da Bosna in Hercegovina dejavno sodeluje v večjih regionalnih projektih povezovanja na področju prometa, energetike in digitalnih omrežij na Zahodnem Balkanu; poudarja, da ti projekti pripomorejo k ustvarjanju odpornih dobavnih verig, zmanjšujejo strateško odvisnost in odločilno prispevajo h gospodarski konvergenci, njenemu regionalnemu povezovanju in odpornosti ter postopnemu vključevanju na enotni trg EU; poziva Bosno in Hercegovino, naj spodbuja tudi projekte, namenjene vojaški mobilnosti;

°

° °

78. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, Svetu, Komisiji, predsedstvu Bosne in Hercegovine, svetu ministrov Bosne in Hercegovine, parlamentarni skupščini Bosne in Hercegovine, vladam in parlamentom Federacije Bosne in Hercegovine, Republike Srbske in okrožja Brčko ter Uradu visokega predstavnika.